

ЛЮБОМИРЪ ЛУЛЧЕВЪ

ТРИ ПРИКАЗКИ ЗА МЛАДИ И СТАРИ

*„Между всичкитъ явления въ
свѣта има известно съотношение,
известна връзка, която не е произ-
волна, но разумна и съзнателна.*

Учительтъ

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „БРАТСТВО“
1942

ЛЮБОМИРЪ ЛУЛЧЕВЪ

ТРИ ПРИКАЗКИ

ЗА МЛАДИ И СТАРИ

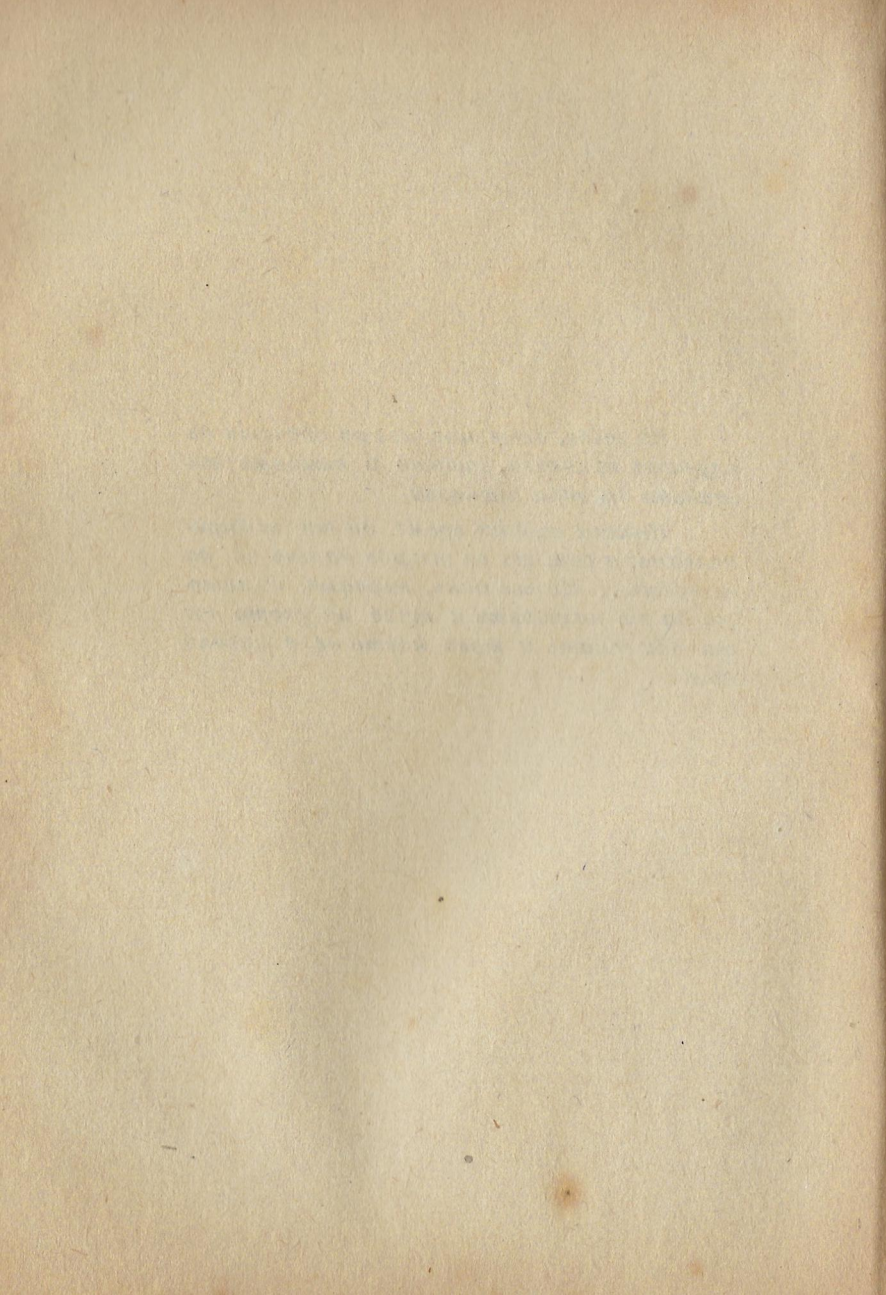
*„Между всичките явления въ
свѣта има известно съотношение,
известна връзка, която не е произ-
волна, но разумна и съзнателна.*

Учителѣтъ

КНИГОИЗДАТЕЛСТВО „БРАТСТВО“
1942

На тебе, дете мое, което обичаше да
слушашъ приказки, защото и самиятъ ти
животъ бѣ една приказка.

Нѣкога нѣмахъ време да ти ги при-
казвамъ, а сега ти си твърде далечъ за да
ги чуешъ... Но все пакъ, вървамъ, думитъ
ми да те намърятъ и тихо на ухото ще
ти пошепнатъ и това което не е писано
още. . .

Приказка за брадичката

„Човѣкъ е роденъ за доброто, а не за злото; човѣкъ е роденъ за любовта, а не за умразата. Злото, умразата, безвѣрието сж дошли отпосле като примѣси на живота“.

Учителя

Следъ една силна буря, морето изхвърлило на брѣга, край едно малко село, всрѣдъ купчина дѣски на потъналъ корабъ, единъ човѣкъ. Той билъ само кожа и кости. Изглежда че дълго време сж го носили вълнитѣ по всичкитѣ посоки преди да намѣри спасение на този брѣгъ. Отъ каква народностъ билъ — не разбрали — защото дълго време билъ въ несвѣсть, а и когато дошелъ на себе си — никой не разбиралъ езика му. И по-после жителитѣ на малкото село не могли да научатъ езикътъ му, но той научилъ тѣхния доста бързо. Отначало, като не знаели името му, тѣ го наричали момъкъ съ брадичката, защото макаръ и младъ, лицето му било обрасло съ красива златиста брада, която правела то да изглежда като до било винаги огрѣяно отъ слънце. Тя давала на лицето му красивъ изгледъ, особено по-късно, когато той малко позаякналъ и усмивката разтваряла устата му широко и давала да се виждатъ чудеснитѣ му зъби. Самиятъ той бѣше тихъ и мълчеливъ, по често замисленъ. Отначало всички мислѣха, че това се дължи на незнанието на езика, но по-късно разбраха, че той повече обичаше да гледа и мисли, отколкото да говори. По-късно тѣ свикнаха съ него и започнаха да го наричатъ кжсо „Брадичката“ само, вмѣсто момъкъ съ брадичката. Когато следъ нѣкое време

той си направи спретната бѣла кжщичка надъ самиятъ брѣгъ, гдето бѣ го изхвърлило морето, всички почнаха да го смѣтатъ като свой, още повече че и той научи доста добре езикътъ имъ и говореше съ леснота тия малко думи които му бѣха потрѣбни въ ежедневиия животъ. Колкото по-често го виждаха и говорѣха за него, толкова повече името момъка съ брадичката имъ се виждаше дълго за изговоръ и много естествено то стана само „Брадичката“. Отначало той не знаеше неговото значение и го приемаше като собствено име, но и когато го научи какво значи, той не се отрече отъ него, само поддържаше и не режеше брадата си за да има оправдание новото му име. Сжщинското му предишно име той не каза на никого и никой и не поиска да го научи. Всички тѣ опити да проникнатъ въ неговото минало срѣщаха само приветливата му усмивка, но нито една дума. Отначало тѣ мислѣха че мълчи, защото не ги разбира какво го питатъ, а после се увѣриха че не отговаря именно защото добре разбира какво го питатъ. Смѣтнаха го за чудакъ — и съ това се задоволиха.

Брадичката — така ще го наричаме и ние, живѣше тихо, помагаше всѣкому съ каквото може, а никога нищо не искаше. Особенно ценна бѣше неговата помощъ въ време на бури. Тогава той винаги кладѣлъ голѣмъ огънь, гледалъ да бжде все по брѣга на морето, като че все чакалъ нѣщо.

По късно той трѣгна по риболовъ съ лодката на единъ умрѣлъ отъ пиянство рибаръ.

Отначало той бѣше доста неопитенъ въ рибарството, но не и въ мореходството. Въ управлението на лодката той бѣше ненадминатъ отъ никого. А скоро и ловътъ му стана тѣй изобиленъ, че почна да чуди и стари рибари. И това, което караше всички да се чудятъ още повече бѣ, че той

никога не продаваше нищо отъ него. Своето изобилие той свободно сподѣляше съ всички, които нѣмаха или имаха недостатъчно.

Понѣкога отъ близкия градъ прескачаха търговци и му предлагаха кисии съ пари, било за уловеното, било за това което щѣше да улови въ бждаще. Той само клатеше мълчаливо глава, като не се съгласяваше нито на едното, нито на другото. Отначало мислѣха, че това е само нѣкакъвъ капризъ, но после се увѣриха, че това си е негово разбиране, отъ което съ нищо не можеха да го отклонятъ.

Веднажъ само, когато при една буря спаси единъ богатъ търговецъ и последния му даде цѣла кисия желтици — за очудване на цѣлото село, той ги взе. И тогава си рѣкоха: — А, Брадичката, не е взималъ, защото малко му даваха.

И мнозина почнаха да му се подиграватъ и го закачатъ за това. Но той нищо имъ не отговори. Но не се мина нито часъ и цѣлото село остана още по зачудено, когато разбра какво направилъ съ тѣзи пари. По голѣмиятъ пѣтъ който минавалъ край селото, той срѣщналъ човѣкъ окованъ съ вериги и каранъ отъ стражари. Спрѣлъ ги и ги запиталъ защо го каратъ. Тѣ му казали, че това е човѣкъ, който е ималъ много, но още по много пропилялъ и задлъжнялъ. Когато му казали колко е длъженъ и той разбралъ че въ неговата кисия има повече — той имъ я подалъ и казалъ да разковатъ веригитѣ и го пустнатъ. Като се увѣрила стражата, че паритѣ сж много повече отколкото това за което го карали, тѣ разковали веригитѣ и като поискали паритѣ въ повече да останатъ лично за тѣхъ — пустнали го. Освободениятъ искалъ да цѣлува ржцетѣ на Брадичката. А той се само ржкувалъ съ него и му казалъ:—Иди си и не задлъжнявай повече!

При една много силна буря морето разбило остатъкъ отъ нѣкакъвъ корабъ въ крайбрѣжнитѣ скали. Цѣла нощъ Брадичката клалъ огъня край брѣга, като се взиралъ непрекъснато въ тъмнината. И при зори, когато се поразвидѣлило той се хвърлилъ смѣло въ вълнитѣ и изнесълъ на ржце русокоса девойка, едничката, която морето бѣ пожалило. И самата тя дълго била между живота и смъртъта. И когато най-после отворила хубавитѣ си очи и се леко усмихнала, всички се зарадвали, като да имъ била собствено дете. Нейната извънредно дълга коса ѝ давала изгледъ на русалка. Отъ първиятъ ѝ погледъ и усмивка още я обикнали всички и много и различни дрехи ѝ предложили, вмѣсто нейнитѣ измокрени и разкъсани отъ вълнитѣ. Тя говорѣла на езикъ незнаенъ, който само Брадичката разбираше. Но нейниятъ погледъ билъ тѣй изразителенъ, че всички разбирали и безъ думи нейната благодарностъ за участието, което всички взематъ въ сждбата ѝ.

Скоро край къщата на Брадичката изникнала нова хубава къщица, въ която се приютила девойката. Тя почти никжде не ходѣла освенъ по близкитѣ поляни или по брѣга на морето и съ часове седѣла и гледала тамъ, като да чакала нѣкого. И когато отъ тамъ се задавалъ Брадичката цѣлъ пропитъ съ миризма на солъ и рибата, която носѣше — тя се радвала като дете. Но другъ пжтъ, когато нѣмала никого да чака, тя пакъ тѣй седѣла на брѣга и съ часове напръгнато се вглеждала въ далечината...

Заживѣли тѣзи две сжщества, тѣй странни на гледъ заедно, но и самиятъ имъ животъ не билъ като на другитѣ. Много рѣдко ги виждаха заедно, но мнозина говорили вече за тѣхната любовъ. Но и тя имъ се струвала странна като самитѣ тѣхъ. Тѣ повече се задоволявали да си мълчатъ и гледатъ простора, а понѣкога и взиратъ въ очитѣ като да

търсили тамъ да видятъ това, което не можли да съзратъ въ далечината. И по нѣкога, унесена въ себе си, девайката го питала тихо:

— Брайчике, Брайчике, обичашъ ли ме ти?

А той я гледалъ съ погледъ немигващъ и ѝ отговарялъ тихо:

— Господъ всички ни обича.

— Господъ! — възкликваше тя — а ти?

Той се само усмихвалъ и нищо ѝ не отговарялъ. И се грижилъ за всичко тѣй, че тя да не чувства нужда нито отъ майка, нито отъ баща. Нейната кжщичка, току до неговата, приличала на малко гнѣздо, заобиколено съ гиздава градинка. Всичко което можель да стори най-хубаво за нея — той го правель. И винаги, когато той ѝ услужвалъ нѣщо, тя игрива като дете, го тупала по главата и го питала:

— Брайчике, Брайчике, обичашъ ли ме ти?

— Богъ всички ни обича, отговарялъ той.

Облаци минавали презъ лицето ѝ и тя винаги се очудвала:

— Богъ! Не Богъ, а ти, ти?

Той само се усмихвалъ и нищо не отговарялъ.

Минало време и момичето почнало да тжгува. Напраздно Брайчиката я водель тукъ и тамъ — по морето, по островитѣ, въ гората. Дори веднажъ я отвелъ въ голѣмия градъ. Тамъ момичето било весело като пеперуда, но Брайчиката се върналъ тѣй сломенъ и тжженъ, че тя не посмѣяла да поиска втори пжтъ да идатъ тамъ. Не обича сякашъ той хората на града съ тѣхния празенъ животъ или вѣчни трижи за онова, което никога не бѣше тѣхно, защото всички го оставяха тукъ на земята, когато умираха. . . А сега го своеха и се бореха до смъртъ за да го владеятъ нѣколко години. . . И когато той споменалъ това на момичето, тя се само засмѣла, а после казала:

— О колко е хубаво да има човѣкъ. . . да има красиви кѣщи и дрехи като тамъ въ града. . .

Веднѣжъ, когато Брадичката се върналъ отъ морето, напраздно викалъ и търсилъ момичето навсѣкѣде. Нея я нѣмало и никой не бѣше я видѣлъ на кѣде е отишла.

Затѣгува Брадичката мълчеливо, затѣгува тѣй, че околнитѣ помислиха, че нѣма да оживѣе. Отслабна и заприлича на сѣнка. Нѣмаше друга мисълъ сякашъ освенъ за нея. По морето излизаше вече рѣдко. И то винаги, когато то бѣше много бурно. Мозина подозираха дори, че той отива нарочно въ такова време за да се не върне вече. . . Но винаги кѣщичката на момичето бѣше подредена като току що да бѣ била самата тя тамъ. Дори хлѣба и блюдото съ ястие я чакаше на масата ѝ всѣки день подновявано. . .

Минавали дни, месеци, години. . . Хлѣтнали очитѣ на Брадичката. Станалъ той още по-мълчаливъ и страненъ. Съ никого не говорѣлъ, на никого никога не се оплаквалъ за нищо. Понѣкога само, нощемъ чували странна пѣсенъ, тѣжна като оплакване на мъртвецъ — и тиха, тѣй тиха, че само малцина бѣха я чули, когато забъркани въ тъмната нощъ, се приближавали безъ да щатъ къмъ малкитѣ кѣщички на брѣга. Спрямо всичкитѣ Брадичката билъ все еднакъво услужливъ както и по-рано, макаръ да билъ много по-мълчаливъ сега. Само бурното море карало да свѣтватъ очитѣ му, може би защото вълнитѣ му напомняха отъ кѣде дойде тя, или пъкъ защото може би, се надѣваше да намѣри края на мѣжитѣ си въ тѣхъ. . .

Веднажъ, въ една голѣма буря, по страшна отъ всички, които помнѣли рибаритѣ отъ години, когато вълнитѣ се блѣскали въ брѣга така, че той се трѣселъ и стенелъ като живъ, а морето гър-

мъло като въ нѣкаква битка, Брадичката се върналъ полуживъ съ единъ човѣкъ, когото изтръгналъ отъ устата на самата смъртъ. Съ последни сили го извлѣкалъ той на брѣга и тамъ, на нѣколко крачки само отъ вълнитѣ, които ги прѣскаха и обливаха съ пѣната си, Брадичката падналъ въ несвесъ отъ истощение. Добри хора рибари, които отъ дълго време съ ужасъ гледали на тая страшна борба между човѣка и морето безъ да смѣятъ да се намѣсятъ, ги поели сега на ржце и съ много усилия съживили и двамата.

Спасениятъ билъ младъ човѣкъ съ красиво лице, властенъ говоръ и свѣтли очи. Той разглеждалъ всички съ голѣмо внимание. Малко говорилъ, но думитѣ му винаги звучели като заповѣдь. На много въпроси той не отговарялъ, като да не бѣ ги и чулъ. Мнозина го питаха за нѣщо или за миналото му. Само Брадичката не го запита за нищо. И когато се оправиха и Брадичката тръгна да си отива. Спасениятъ стана и тръгна съ него.

— Неговата кжща е малка и бедна, му казаха нѣкои, които искаха да го задържатъ при себе си.

— Но сърдцето му е голѣмо и богато каза спасениятъ и като хвана Брадичката подъ ржка тръгналъ съ него. Брадичката нито дори се сетилъ да му благодари за тия хубави думи. И когато тѣ седнали край огнището на малката кжщичка, мълчали съ часове. Най после спасениятъ му казалъ: — Братко, ти спаси животътъ ми. Думитѣ не стигатъ да ти кажа моята благодарностъ. Но виждамъ ти много тжгувашъ. Тжгата ти немога да премахна, но друго каквото мога на драго сърдце ще го сторя за тебе.

— Нищо ми не трѣбва, казалъ Брадичката, а каквото ми трѣбва — имамъ. . . което нѣмамъ. . . може би ми и не трѣбва.

— Но азъ те обикнахъ като братъ, казалъ странника и бихъ искалъ всичко да сторя за тебе !

— Богъ всички ни обича — казалъ Брадичката и млъкналъ изново. Минали три дни. Мълчаливо се хранили, мълчаливо се разхождали — като че ли само душитѣ имъ си говорили, а тѣ нѣмали нужда отъ думи. Когато Странника надникналъ въ красивото гнѣздо на момичето и видѣлъ сложениятъ хлѣбъ и блюдо на масата, които чакали отсътствующата, той всичко разбралъ и безъ да ще сълзи се показали на очитѣ му. Брадичката мълчелъ. Но и той нищо му не казалъ.

На раздѣла само силно си стиснали ржцетѣ. Брадичката дори не го и питалъ за името му. Но странника казалъ:

— Следъ моитѣ родители, ти си човѣка, който е направилъ най-много за менъ. Азъ това никога нѣма да забравя! Спомняй си и ти за менъ!

— Богъ всичкитѣ обича — отговорилъ като по навикъ Брадичката и очитѣ му го погледнали бистри, но дълбоки, дълбоки като да било самото море въ тѣхъ.

Заминалъ си странника, а Брадичката си заживѣлъ отново своятъ самотенъ животъ. Но единъ день когато вече мислѣлъ, че нѣма да може да издържи, тѣй много тжгата го прихлупвала, той едва влачейки се отнесълъ топлото ястие въ малката нейна стаичка, както винаги преди самиятъ той да е хапналъ отъ него — и се спрѣлъ на вратата — тя седѣла на сжщото си столче! Все сжщата като че ли вчера само била излѣзла отъ тукъ... И дори щомъ го видѣла, станала и сжщо тѣй както нѣкога го потупала свободно по главата и запитала сжщото: — Брадичке, Брадичке, обичашъ ли ме ти?

— А той съ гласъ който се билъ почти схва-

налъ отъ неочакваностъ, промълвилъ: — Богъ обича всички ни!

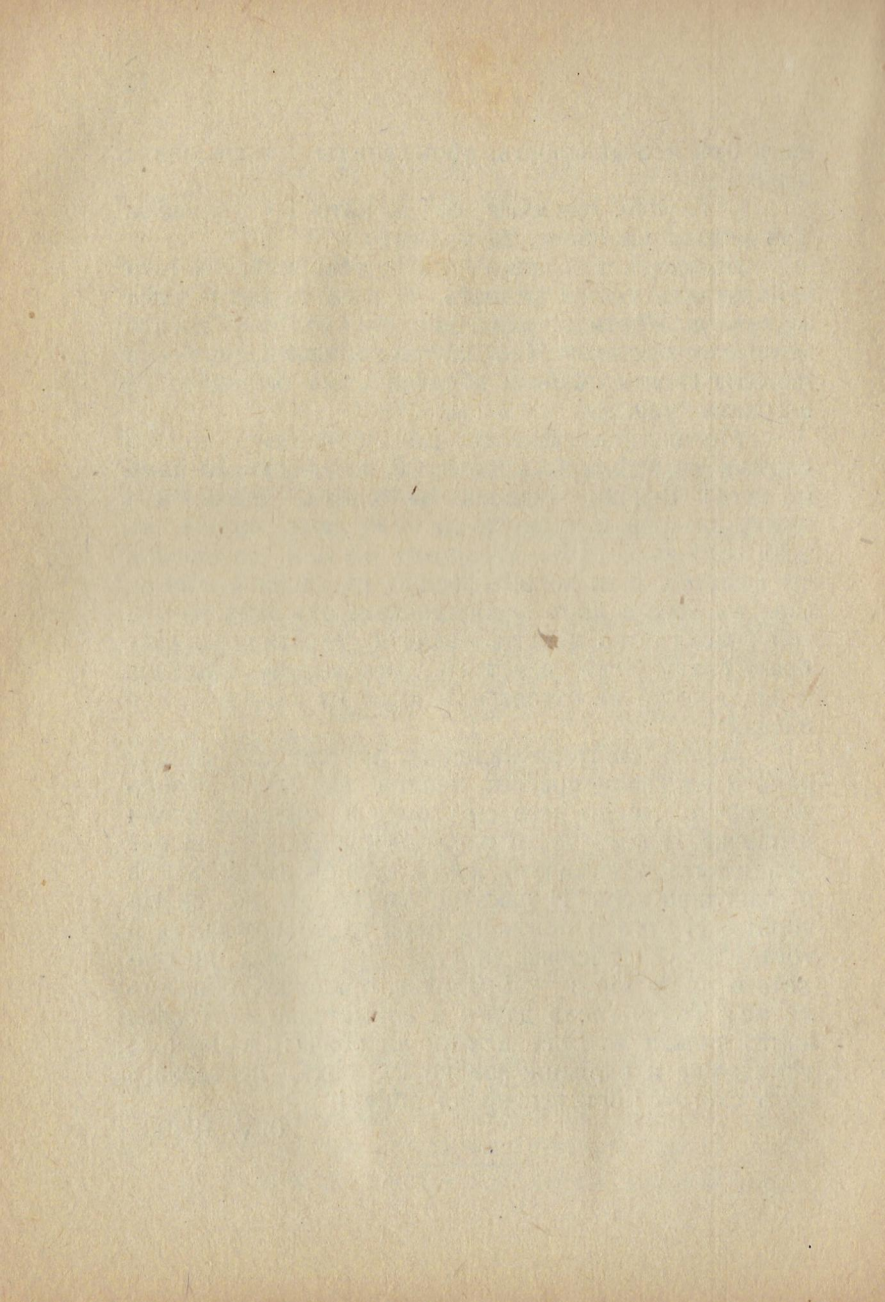
— Глупчо, засмѣла се тя като го цѣлунала. Той всички ни обича, но ти, ти?

Брадичката нищо не отговорилъ, защото чувствувалъ такава радостъ, че нѣмалъ нито дума за исказъ. Но тя станала още по голѣма, когато момичето казало: — Ние ще ядемъ вече заедно — и понесла своята паничка обратно къмъ огнището на неговата стая. . .

Минали се нѣколко дни и голѣмъ корабъ спрѣлъ до брѣга на морето, И какво нѣмало само въ него! Всички чудесии на свѣта, диаманти и злато, платове и пурпури си били дали срѣща въ този голѣмъ корабъ. И когато казали на всички, че цѣлиятъ този корабъ заедно съ всички богатства въ него е даръ за Брадичката отъ царя когото той спасилъ отъ морето — всички се сетили и разбрали,} защо тѣй властенъ изглеждалъ спасения и защо често не отговарялъ даже на това, което го питали. . .

Много майстори надошли, пратени отъ сжщия царъ и вдигнали красивъ палатъ на самия брѣгъ на морето. Но до него си стоятъ и малкитѣ стари кжщички. И тамъ често влизатъ и седатъ съ часове Брадичката и момичето, които сега сж най-богатитѣ и щастливи хора. И пакъ по часове тѣ не си говорятъ. И когато понѣкога царя ги спохожда, тя и тогава не се стѣснява да тупа Брадичката по главата и да го пита: — Брадичке, Брадичке, обичашъ ли ме? Той я гледа дълго и внимателно и отговаря както винаги — Богъ всички ни обича: А царя се усмихваше и радваше заедно съ тѣхъ, повтарящъ като ехо: — Богъ всички ни обича!

20. V. 1940

Стара приказка

„Добриятъ човѣкъ е извѣнъ всѣ-
какви закони. Той самъ е законъ.

Учителя

Това се е случило отдавна — преди хиляда години. Една сутрина, светеца излѣзе предъ пещерата, като се радваше на топлитѣ слънчеви лъчи и мислѣше за Божията щедростъ, която се изливаше върху всички сжщества.

Вѣковни борове го заобикаляха като стари другари, мълчеливи и внимателни къмъ всѣка негова речъ или въздишка.

Една мечка си играеше съ мечето на края на поляната. Диви гжлѣби се стекоха отдалечъ щомъ видѣха светеца и, свикнали съ него, започнаха да кацатъ по раменетѣ му. Той хващаше нѣкои отъ тѣхъ и ги милваше или ги хранѣше съ шепата си. Свикнали, птицитѣ се надпреварваха. Една сърничка се показа отъ вътрешността на пещерата, пристъпи нѣколко крачки, подуши въздуха съ протегнатата шия, после легна близо до него и го загледа съ голѣмитѣ си красиви очи.

Изведнажъ всички животни настрѣхнаха. Гжлѣбитѣ хврѣкнаха съ шумъ. Сърничката избѣга въ пещерата, а мечката съ рѣмжение се скри въ гората. Светеца наостри уши, — явно бѣ че идваше чуждъ човѣкъ. Чуждъ — далеченъ, защото ако бѣха овчарчетата, които му донасяха на време храна — животнитѣ не биха се тревожили така. . . Чуждъ — кой ли ще се качи въ тия пущинаци? Може би загубенъ ловець?

Скоро се чу шумъ отъ крачки и двама души

излѣзоха на поляната. Тѣ се огледаха нѣкое време и следъ това се отправиха къмъ светеца. Тѣ бѣха облечени богато — личеше че не бѣха обикновени хора. Следъ тѣхъ се виждаше малко овчарче, което изглежда, бѣ ги довело тукъ.

— Помага Богъ, отче, каза по-възрастния — и му се поклони ниско.

— Далъ Богъ добро — отговори му светеца.

— Благослови отче — рекоха и двамата едновременно.

— Богъ да ви благослови — рече светеца.

— Отче, каза по-възрастния, като склони глава — изпратени сме отъ царя. Вие отдавна напустахте живота долу, погнусени отъ онова, което става тамъ въ грѣхъ и падения. Тукъ вие измолвате за всички ни животъ и блага. Но положението стана много лошо. И тия които сж въ църквата, станаха лоши, но явиха се по-лоши, — засилиха се еретици, богомили, а речи ги Богу немили, които всичко отричатъ, което нашитѣ попови и владици казватъ. А самитѣ тѣ, живѣятъ трезво и умно, почти като тебе. Умно говорятъ и главно истина. Народа ги обича. Нѣкакво ново учение носятъ — тѣ казватъ — истинското — това, което Христосъ е нѣкога говорилъ и правилъ, а не това, което сега за пари се разнася и което тѣ наричатъ бѣсовско. Царя е омжчененъ. Владци и попове го натискатъ да започне гонения. Той самъ чете Евангелието и вижда, че тѣ другитѣ, еретицитѣ сж по-прави. . . На кръстопѣтъ е страшенъ. Иска да те види и запитва какво ще му кажешъ. Голѣми дарове ти носи и много те моли и него и тѣхъ да приемешъ съ открито сърдце, както и той ти ги дава.

Стареца се замисли и нищо не отговори. Пратеницитѣ чакаха съ внимание.

— Елате пакъ следъ три дни — пакъ на тая полянка — каза светеца — тогава ще ви кажа.

Пратеницитѣ се спогледаха, като че ли имъ се видѣ нѣщо чудно, но се наведоха почитително, цѣлунаха му ржка и се оттеглиха една крачка.

— Това ли да кажемъ на царя? — запитаха тѣ.

— Да, така, следъ три дни. И ако утре или други день видите да се вдигне пушекъ на онзи върхъ тамъ — посочи той — недейте идва никакъ. Кажете на царя, че азъ си имамъ всичко, нека дароветѣ дари другиму. Нека само се покаже на среща, за да го благословя отдалечъ.

— Но царя. . .

Светеца заклати само глава и пратеницитѣ безъ да завършатъ тръгнаха следъ дълбокъ поклонъ.

Светеца ги изгледа до като се изгубиха въ гората и следъ това се дълбоко замисли. Животнитѣ се събраха наоколо му скоро, но той като че ли не ги виждаше. Така остана той цѣли часове.

Слънцето вече преваляше, когато изведнѣжъ сърничката побѣгна къмъ пещерата, но после отново се върна назадъ. Светеца я потупа по шията.

— Какво те плаши пакъ?

Животното го погледна съ умнитѣ си очи и после се загледа въ гората. Отъ тамъ излѣзе младъ момъкъ съ голѣма торба, изглежда пълна съ билки и треви.

— Добъръ день, Божий човѣче, рече момъкътъ, — що чинишъ тукъ?

Светеца го изгледа и се усмихна.

— Азъ тукъ си живѣя.

— Тукъ ли? — очуди се младия дългокосъ момъкъ. — Че защо тукъ? Нима си сторилъ нѣщо зло, та си бѣгалъ отъ свѣта или си нѣщо него-

денъ да му помогнешъ, та седишъ тукъ въ тия пущинаци?

— Тукъ е по-чисто и по-близо до Бога — каза стареца тихо.

Момъка го изгледа внимателно.

— А ти отвънъ ли търсишъ Бога? Ако той не дойде вжтре въ тебе — напраздно ще го търсишъ.

Светеца нищо не му отговори, но младежа го разглеждаше съ видимо любопитство.

— Значи седишъ и се молишъ. Пънешъ ли като ония тамъ долу?

— Кои сж тия долу?

— Ами ония, които за Христа говорятъ, а за себе си обиратъ народа.

— Ти да не си богумилъ? — запита го стареца.

— Искалъ бихъ да бжда Богу милъ, но незная още дали съмъ. Работа и се уча.

— Това, което вие учите е ересь — каза стареца троснато.

— Кое? — запита момъка, това което казва Христосъ ли е ересь?

— Не, това, което вие казвате.

— Ами ние казваме, да бжде както Той е казалъ, а ние да изпълниме.

Млъкнаха. Чудно бѣ, че животнитѣ не бѣгаха отъ тоя момъкъ. Тѣ само го подушиха и пакъ си легнаха по мѣстата. А и той нито се смути отъ тѣхъ.

— Вие сте на грѣшенъ пжтъ, каза стареца.

— А вие ли сте на правъ пжтъ? — запита го смѣло момъка. Очитѣ му блѣснаха. Цѣлъ той дишаше здраве и като че ли излжчваше свѣтлина. Светеца се намръщи. Отдавна бѣ отвикналъ да му говорятъ така смѣло и непочтително.

— Вие сте еретици — натърти стареца. — Вие не учите туй, което учи църквата.

— Да, право е, каза момъка, но за насъ важно е какво иска Христосъ, който е глава на църквата, а не това, което искатъ ония, които сж се забравили . . .

— Ти ли ще ги сждишъ? — каза строго стареца.

— Ами, пазилъ ме Господъ — засмѣ се момъкътъ отъ все сърдце. — Тѣ сами сж се осждали вече съ своето винопийство и гуляи. Тѣ на животни сж се обърнали. . .

— Погрѣшенъ е пжтя ти, каза стареца тежко.

— А твоя правъ ли е? — запита го смѣло момъка.

— Азъ търся моя пжтъ — каза тихо стареца.

— Търсишъ ли го? — възкликна момъкътъ, ами ти още като Иоана Кръстителя живѣешъ. . . А дойде следъ него Единъ, който каза: „Азъ съмъ Пжтъ, Истина и Животъ.“ Какъвъ пжтъ търсишъ още?

Светеца го погледна очудено. Настана кратко мълчание пълно съ очакване.

— Христосъ слѣзе отъ небето при хората да имъ помага, а ти избѣга въ гората — продължи момъкътъ, като видѣ, че старецътъ не отговаря. Горко на пастиря, който напуца овцата и бѣга, когато иде вълка. Наемникъ е той.

— Какъ смѣешъ така да ми говоришъ? Азъ наемникъ? — запига стареца огорченъ.

— А ако не си наемникъ, защо не си при стадото си?

— А ти при кое стадо си? — запита го стареца.

— Азъ още съмъ малка овца. Събирамъ билки за ония, които сами не могатъ, които сж болни. Затова съмъ тукъ. . . Но после ще си ида при тѣхъ, стадото на Христа, чулъ ли си за него? Иоанъ живѣеше отначало тѣй, защото се готвѣше да прави пжтъ за Него, ами ти? Върни се тамъ долу въ тъмнината има нужда отъ свѣтило — не го туряй подъ

шиникъ! Каква нужда иматъ гората и животнитѣ отъ твоята свѣтостъ и мждростъ? Долу народа страда.

— Страда, защото е грѣшилъ — каза троснато светеца.

— Грѣшилъ, защото тия, които можеха да му покажатъ пжтя, избѣгаха по горитѣ, а оставиха слѣпитѣ да водятъ.

— Момче, ти имашъ опасенъ езикъ.

— За кого е опасенъ? За лъжата, която иска да мине за Истина? За приспаната съвестъ, която може да се събуди — и запита заедно съ мене:

— Старче, отче, пастирьо, що търсишъ тукъ между дърветата, когато долу те чакатъ гладнитѣ да ги нахранишъ и жаднитѣ да ги напоишъ?

Стареца махна съ ржка и влѣзе въ пещерата. Момъка го погледа и тръгна надолу, Мечката и сърната тръгнаха следъ него. . .

Следъ нѣкое време, стареца излѣзе отново. Залѣзло бѣ слънцето. Той се огледа. На поляната нѣмаше никой. Нито момъка, нито животнитѣ.

Той погледа небето, промълви нѣщо и се прекръсти. Влѣзе въ пещерата, но следъ малко излѣзе пакъ, влѣзе въ гората и се изгуби.

— — — — —

На другия день на върхътъ се запуши голѣмъ огънь. На срѣщния връхъ царя съ голѣмо множество надничаше да види светеца. А самиятъ светець се луташе край огъня, измжчванъ отъ мисли, отъ душевни терзания и страхъ. Тамъ долу бѣше грѣхъ, съблазънь, сатаната, а тукъ?

— Що напустна стадото? — чува той сѣкашъ ясно гласа на момъка — и се дори обръща да види дали не е нѣкъде наблизо. . .

Царя на срѣщния връхъ, чакаше да му покаже светеца правиятъ пжтъ, а той самиятъ се още луташе и търсѣше. . .

Приказка за учителя и ученика

„Ако смъртта разполага съ възможности, животътъ има по-голѣми. Ако глупостъта, умразата, безлюбието иматъ право да съществуватъ, още по-голѣми сж правата на разумностьта, на знанието и на Любовьта“.

Учителя

На брѣга на голѣма рѣка, облегатъ до едно дърво момъкъ горчиво плачелъ. Той искалъ да свърши съ живота си, а нѣмалъ смѣлость. Много радости криелъ той въ себе си още за да го напустне така лесно. И толкова горчевини билъ преминалъ за да може да го понася спокойно... А изглеждалъ още много младъ, току въ предверието на живота.

Така разскъсванъ отъ желание да живѣе и скръбъ която не можелъ да понася, плачелъ момъка, спомнящъ се день по день щастието на своитѣ недалечни мечти — и тѣхното нечакано рухване. Слънцето бѣ грѣло презъ цѣлиятъ му животъ безъ никакъвъ облакъ. А сега бѣ дошла буря, която го събаряше въ пропастьта безъ да има милость, нито къмъ годинитѣ му, нито къмъ надеждитѣ му за щастливо бждаще. . .

Понѣкога момъкътъ спиралъ плачътъ си и се оглеждалъ наоколо съ надежда че ще види нѣщо, което ще го събуди и ще го увѣри, че това е само лошъ сънъ който, като мине, ще започнатъ пакъ красивитѣ дни и радостни спомени, . . . Но рѣката си течела буйна и пѣнлива, планинитѣ вдигали спокойно своитѣ заснѣжени върхове въ далечината, а дърветата шепнели тихо все една и сжща пѣ-

сень съ незнайни за него думи. И тогава той поглеждалъ отчаянъ небето, гдето грѣло ясното слънчице. Но и то сѣкашъ нищо не могло да му каже. И тогава той започвалъ да плаче още по-силно, още по отчаяно, защото разбиралъ че живота му е никому непотрѣбенъ вече, а нѣмалъ сила да се откаже отъ него. . .

Но когато веднѣжъ, задѣханъ отъ плачъ, повдигналъ глава, видѣлъ не далечъ отъ себе си старецъ, пѣтникъ нѣкакъвъ, който облѣгнатъ на голѣмата си тояга го гледалъ внимателно. Не го и сетилъ кога се приближилъ, та се изненадѣлъ на първо време, но после кроткитѣ му очи и привѣтливото лице го накарали да го погледне по-спокойно.

— Защо плачешъ, момко? запиталъ го меко стареца.

Задѣханъ отъ плача и изненаданъ отъ въпроса, момъка не отговорилъ нищо, но стареца не се разсърдилъ отъ това, а седналъ близо до него и го запиталъ отново. Момъка поискалъ да отговори, но отъ устата му сж излѣзли само неразбираеми думи. Стареца го леко погладилъ по главата, като да му билъ баща и му рекълъ кротко: — Не плачи! Всичко минава въ тоя свѣтъ, ей тъй като водитѣ на тая рѣка. И все пакъ всичко, като нея, си остава все сжщото. И твоята скръбъ ще мине.

Момъка го погледналъ насълзенъ. — Съ мене всичко е свършено вече, рекълъ той. Нѣма смисълъ вече моятъ животъ.

— Толкова ли голѣмо престѣпление си направилъ та се осждашъ така тежко? — запиталъ стареца. Я ми разправи да чуя! Може би ти мислишъ не тъй както е и виждашъ нѣщата не както сж, та ти се струва че е нощъ, когато то може да е день или зазоряване.

— О не, дѣдо, не. Азъ зная че за менъ всичко

е свършено. Моятъ животъ е излишенъ вече, никому непотрѣбенъ. . .

— Защо? — запиталъ бързо стареца, ти си още тъй младъ!

— Младъ — да, казалъ момъка, но и тъй нещастенъ че нещастieto ми би било достатъчно и за двойно повече години. . .

Когато се поуспокоилъ той разправилъ на стареца своята история.

— Азъ съмъ синъ на много богатъ човѣкъ. Имамъ още единъ братъ, по-малкъ отъ менъ. Той е по-попослушенъ. Азъ не обичамъ да се подчинявамъ никому. . . Казватъ че съ това съмъ приличалъ на баща си, но и той не обичаше да ме вижда такъвъ и ми се караше много. Когато бѣхъ по-малкъ и биеше ме, но азъ пакъ не слушахъ. Богатъ, съ богатствата на баща си, разглезенъ отъ майка си, която ме много обичаше и потикванъ отъ моето своеволие, което бѣше въ кръвта ми, азъ правехъ много неприятности и на своитѣ и на чуждитѣ. Учехъ добре, но само когато искахъ. А това сърдеше баща ми. Когато умрѣ майка ми, азъ се почувствувахъ изоставенъ и самотенъ. И не само защото нѣмаше кой да ме защищава предъ баща ми, но и защото явно виждахъ, че той всѣкога предпочиташе малкиятъ ми братъ. На всичко това отгоре азъ се и влюбихъ въ една твърде красива мома. Не бѣше богата, но много красива! И ние се разхождахме и любувахме на себе си и околната природа както всички правятъ това. . . Азъ я гледахъ захласнатъ и мислѣхъ, че и тя ме обича както и азъ — нея. И нѣмаше по-щастливъ човѣкъ отъ менъ. Тя пожела непременно да се оженимъ. Това тя ми каза когато видѣхъ зачервенитѣ ѝ отъ сълзи очи и я запитахъ защо е плакала. Тогава тя ми каза, че не можела повече да понася одумванията

на околнитѣ и на своитѣ и че това трѣбва да се свърши по нѣкакъвъ начинъ. Азъ я обичахъ твърде много и това ми даде куражъ да кажа веднага на баща си нейното желание, безъ да примисля много, какъ той ще погледне на тая работа. Той отначало се само засмѣ, но после като видѣ, че азъ сериозно настоявамъ, ми каза: — Можешъ да се оженишъ, но само като предварително напустнешъ кжщата ми и оставишъ името ми което носишъ! Това ме страшно изненада и азъ въ яда си му казахъ нѣкои горчиви упреци — че има камено сърдце и че не ме обича. Тогава той се много разсърди и ми каза, че отъ сега нататкъ вече не съмъ неговъ синъ и че нито иска да ме чуе, нито види повече; че моятъ дѣлъ отъ наследство ще даде по-добре на чужденци, които знаятъ да го почитатъ. И толкова бѣше сърдитъ, че заповѣда да ме изблъскатъ навънъ отъ кжщи и да ме не пропусчатъ вече по никой начинъ предъ очитѣ му. И наистина мене престанаха да ме пушатъ въ бащината ми кжща, не ми даваха да се срещамъ и съ братъ си. Разгласиха това и предъ всички познати и азъ взехъ да се чувствувамъ като молепсанъ отъ чума. . . Всички почнаха да бѣгатъ отъ мене или се приструваха че ме не познаватъ. . . Тогава азъ потърсихъ моята възлюблена. Искахъ да ѝ кажа всичката си скръбъ, да изплача на гърдитѣ ѝ мойтѣ сълзи, да намѣря утешение въ нея и ако иска да се оженимъ — да съединя живота си съ нея за да тръгнемъ заедно по пѣтя, който сѣдбата ни е опредѣлила. И тя и азъ бѣхме млади и азъ вѣрвахъ, че можехме да имаме дни на радостъ въ бъдаще. . . Като отидохъ въ тѣхъ отначало ми казаха, че тя е много болна и не искаха по никакъвъ начинъ да ме пуснатъ при нея. Но когато азъ, отчаянъ отъ това ново нещастие, се забравихъ и насилихъ да

излѣза при нея — тя сама излѣзе предъ менъ, здрава и читава и ми каза, че съ просѣци не искала да има работа и да си търся това, което ми подобавало. . . . Тогава ми стана ясно, че съмъ излишенъ, никому непотрѣбенъ — и тръгнахъ като безуменъ изъ улицитѣ на града. Какъ съмъ вървялъ и какъ съмъ стигналъ тукъ — не помня. Нѣкога и съ нея сме бивали тукъ и може би неволно съмъ направилъ сжщия пжтъ. . . . Само че тогава идвахме да се радваме на синитѣ води и да мечтаемъ, а сега искахъ да намѣря край на всичко въ тия пѣнливи вълни. Въпреки желанието си нѣмахъ куража до сега. . . .

Момъка млѣкналъ и заплакалъ отново. . . .

Стареца мълчалъ доста време замисленъ, вгледанъ въ бързитѣ вълни на пѣнливата рѣка. После повдигналъ погледъ къмъ върховетѣ заснѣжени и казалъ на момъка: — Ти си правъ. Твоето нещастие е твърде голѣмо и може би наистина нѣма смисълъ, ако така разбирашъ живота, да живѣешъ повече. Но да умрешъ ти винаги ще можешъ. А ако би искалъ, би могълъ да сторишъ едно добро дѣло преди това.

— Че какво бихъ могълъ да направя? — запиталъ момъка заинтересованъ.

— Азъ отивамъ нагоре въ планината. Ако би искалъ да дойдешъ съ менъ като другарь, ти би ме много улеснилъ изъ пжтя ми като ми помогнешъ да нося торбата си. А тамъ имамъ малко работа и като я свърша, ще се върнемъ пакъ отъ тукъ и тогава ти ще си свободенъ да сторишъ съ себе си каквото искашъ.

Момъка помислилъ малко и се съгласилъ. Стареца му се видѣлъ приятенъ милъ човѣкъ и неговото топло държание му се сторило като мехлемъ на рана. При това и самото отлагане на смъртъта

приелъ като нѣкакъвъ подарѣкъ на Провидението и тръгналъ съ голѣма охота. А като му далъ стареца да носи и торбата съ хлѣба, той се дори зарадвалъ, защото билъ якъ и при това доста изгладнѣлъ, та си помислилъ, че парчето хлѣбъ което ще му даде, нѣмало да бѣде незаслужено. . .

Колкото отивали по-нагоре, толкова пѣтя ставалъ по-тѣсенъ и по-стрѣменъ. Скоро той се превърналъ на малка пѣтека, която криволичела между камънитѣ, катерела се по ридове и пресичала полянки и гори. И когато на една отъ тѣхъ, при хубавъ изворъ, седнали да си починатъ, хлѣбътъ, който стареца му далъ да си хапне, му се сторилъ по-сладѣкъ отъ всичкитѣ ястия, които нѣкога ялъ на башината си трапеза.

Доста пѣтъ минали до като достигнатъ до подножието на заснѣженитѣ върхове.

Тамъ имало много потоци и нѣколко бистри езера въ които се оглеждало небето. Край едно отъ тѣхъ видѣли много шатри — цѣлъ градъ! Момъка много се зачудилъ. До сега той билъ ходилъ по кръчми и салони и никога не билъ виждалъ по отблизо величието на планинитѣ и още по-малко се надявалъ да намѣри на такава височина толкова хора и то току до снѣговетѣ! Той много разпитвалъ и искалъ да разбере какви сж тѣ и какво търсятъ тукъ, но стареца се само подсмивалъ и на всичко отговарялъ: — Ще видишъ.

Когато пристигнали, мнозина дошли при стареца да го поздравятъ съ „добре дошелъ“. Тукъ имало много и различни хора, които момъка гледалъ съ любопитство. Просто му се струвало че сънува — толкова много — и при това на различни възрасти хора имало тамъ. Посрещнали и него добре и го настанили въ една шатра. Всички се отнесли съ него като съ старъ познатъ, но никой не

го запиталъ защо е дошелъ и какво търси. Но той ги запитвалъ доста и единъ му казалъ, че това е училище въ което се учатъ — ново училище съ Учителъ който имъ говори и ги учи какъ да намѣрятъ вѣрния пѣтъ въ живота. Момъка билъ виждалъ много училища и учители, но това училище му се видѣло много чудновато. И като му казали, че преподаването става на близкия връхъ при изгрѣвъ слънце, той останалъ още по-очуденъ.

На сутринята събуденъ отъ стареца и поведенъ отъ него по витата пѣтека къмъ острия връхъ, той останалъ възхитенъ отъ картината, която се открила предъ очитѣ му, та дори се захласналъ. Далечъ подъ тѣхъ облаци и мъгли се носили; надъ тѣхъ се дигали далечни и близки снѣжни върхове, а въ далечината се руменѣлъ истока, отгдето се показало скоро слънцето. Съ пѣсни го посрещнали и молитва нѣкаква казали. Малко преди това билъ дошелъ и учителя, който щѣлъ да ги учи. Когато го видѣлъ момъка, изведнѣжъ почувствувалъ, че нѣщо въ душата му се запълнило, сѣкашъ всичко изгубено е намѣрено вече — и нѣщо повече — че всичко това било нѣкакво кандилце, а сега цѣло слънце изгрѣло. . .

Учителтъ билъ благообразенъ старецъ, като че ли слѣзълъ живъ отъ нѣкоя икона. Когато го видѣлъ първия мигъ, момъка помислилъ, че самъ Богъ е взелъ образъ на човѣкъ и говори. А тамъ по върховетѣ това изглеждало още по-велико и думитѣ му звучели още по-странно и силно.

— Живѣли ли сте вие? — питалъ той и не чакалъ, а самиятъ той отговарялъ:

— Натоварени като камили съ своитѣ желаня, събудени отъ мечтитѣ си, които идатъ и си отиватъ, когато искатъ, вие, и при баща, сте старци! Вие плачете за богатство, когато носите най-голѣ-

митъ богатства въ себе си! . . . Вие страдате и се оплаквате отъ камънитъ които падатъ по главитъ ви, а никога се и не спирате да помислите, че тѣ сж сжщитъ, които вчера хвърлихте нагоре или по нѣкой свой другарь, който днесъ ви ги връща. . . Вие — преситенитъ отъ отрови, тъпчете хлѣба и го не виждате! Кжде вървите — незнаете. Отгде идете — забравили сте вече. И кжде ще стигнете нѣкога — не се и питате. Мнозина отъ васъ мислятъ, че гроба е край — а то е само врата за това, което чака. И ако си билъ буденъ и уменъ — и тамъ ще намѣришъ пжтъ! Защото и смъртъта за разумниятъ е само врата за новъ животъ. А глупавиягъ и тукъ се пгне и търси това, което е предъ очитъ му, но го не вижда. Богати — вие търсите богатство. Силни — вие плачите за сила. Щастливи — вие мечтаете за щастие, което никжде го нѣма. . .

Вие всички сте като тоя, който бѣ дошелъ тукъ въ планината преди време и ме питаше да му покажа кжде е атмосферата. . . а той дишаше и се движеше въ тая атмосфера. И вие така търсите и питате за това което е у васъ и край васъ.

Много имъ говорилъ учителя и всѣки день все нови и нови нѣща чувалъ момъка. И толкова много му харесало, че когато стареца си тръгналъ пакъ надолу и го повикалъ да вървятъ заедно, той не искалъ и да чуе. Той му благодарилъ, че му помогналъ да намѣри това, което търселъ и дори ржка му съ радостъ цѣлуналъ, но не искалъ по никой начинъ да се върне, да остави тоя изворъ за който той жадувалъ до сега и го намѣрилъ тъкмо когато най-малко се надѣвалъ. Той го испратилъ далечъ по пжтеката. Стареца билъ много радостенъ, макаръ да слизалъ самъ, като му говорелъ да учи и внимава, защото това е за човѣка. Старъ или младъ — земята е голѣмо училище, въ което трѣбва

да се използува всѣки день, да се научи новото, което свѣтътъ разкрива предъ насъ. Стареца обещалъ пакъ да намине и оставилъ момъка да се учи при великия Учитель.

Минало се много време. За ученика днитѣ хвъркали като часове, а седмицитѣ му се стрували къси като дни. Душата му жадувала за нѣщо което той тукъ намѣрилъ въ изобилие. Тукъ той видѣлъ други свѣтъ, други хора. Всички тукъ живѣли и учили нѣщо ново, което учителя имъ разкривалъ. Живота добилъ новъ смисълъ. Момъка разбралъ, че човѣкъ не е самъ: — „Никой въ свѣта нито умира, нито живѣе самъ за себе си“ — казвалъ Учителя. Но отъ всичко най-много го чудело тая пълнота и радостъ, която имали тия хора, мнозина отъ които били бедни. Душитѣ имъ били богати, въ сърцата имъ бликалъ изворъ отъ обичъ. Въ всѣко отъ тѣхъ горѣла искра отъ огъньтъ на великото Учителево сърдце.

Видѣлъ Учителтъ жаждата на момъка и му далъ да пие до насита. Обикналъ го и момъка и започналъ да учи отъ все сърце. Съ радостъ и трепетъ поглъщалъ той всѣка дума на Учителя и въ душата му ставало все по-свѣтло. Той ставалъ другъ човѣкъ.

— — — — —

Минало се много време и веднѣжъ, когато стареца отивалъ пакъ на планината, той видѣлъ единъ момъкъ седналъ върху голѣмъ камъкъ да плаче горчиво. Приближилъ се стареца и останалъ много изненаданъ като позналъ сжщия момъкъ.

— Защо плачешъ? запиталъ го той. Момъка даже като да го не чулъ. Пакъ го запиталъ стареца и побутналъ го по рамото. Тогава момъкътъ вдигналъ глава и като позналъ стареца, започналъ да плаче още по-силно. Но стареца билъ търпеливъ и го

чакалъ доста до като се реши да му каже мжката си. И тогава момъка му рекълъ: — Сега съмъ по-нещастенъ отъ по рано. Тогава не разбирахъ едно, а сега — друго! Тогава ме огорчи изоставянето на хората, а сега азъ самиятъ изоставихъ всичко, защото престанахъ да разбирамъ това, което трѣбва. Ти знаешъ колко се зарадвахъ като намѣрихъ тоя Учителъ. И той ме учеше и обичаше. Имаше време когато новъ свѣтъ се отвори предъ очитѣ ми и азъ бѣхъ щастливъ. Струваше ми се че не бѣхъ живѣлъ до сега, че наново започвамъ животъ и то пълненъ съ радостъ. И това трая дълго време. И въ всѣки минатъ день азъ научавахъ нѣщо ново. Разбирахъ и прилагахъ нѣщо, което до сега не бѣхъ опитвалъ. Започнахъ да мисля че намѣрихъ вѣчниятъ пжтъ въ живота, че завесата на тлѣнното е вдигната предъ очитѣ ми и азъ надничамъ вече въ безсмъртното... Но тогава дойдоха три случки, наскоро една следъ друга, и смутиха душата ми, разрушиха всичко градено съ такава радостъ и азъ останахъ отново да вися въ неизвестността като да бѣхъ току що събуденъ отъ красивъ сънъ.

— Разправи ми по подробно това което е смутило душата ти. Може би ти си видѣлъ нѣщата не както сж, или си помислилъ не това, което е — казалъ стареца и момъка продължилъ разказа си, като отъ време на време бършелъ сълзитѣ си.

— Това се случи тука, при езерата, на планината. Учителя ме обичаше, азъ го слушахъ и мислѣхъ че всичко може да направи, тъй могъщъ ми се виждаше. Веднажъ, както седѣхме при езерото, докараха човѣкъ схванатъ. Двама души го водеха подъ мисцитѣ и той едва пристѣпяше. Той седна и смиренъ слушаше това, което говореше Учителя. И когато щѣхме да си тръгваме, болниятъ разпери ржце и проплака: — Учителю, помогни!

Учителя го изгледа само, обърна се и тръгна. Болниятъ подкрепянь отъ двамата стана и изрева отново отъ болки и отчаяние — Учителю, помогни! Всички замръзнахме отъ този кръсъкъ. И азъ самиятъ се бѣхъ изправиль на мѣстото си, чакащъ съ надежда, че Учителя ще каже дума — и болния ще проходи. А той даже се не обърна. . . Всички въ недоумѣние и изненада гледахме тази картина. Момъка млъкна и заплака още по силно.

— Е, и какво стана по нататкъ? запита стареца.

Като си триеше сълзитѣ, момъка продължи: — Това, което внесе най-голямъ смуть въ душата ми. . . Азъ бѣхъ сломенъ отъ тая жестока неотзивчивость. Жалъ изпълни сърдцето ми като гледахъ болния така да страда и безъ дори да зная точно какво правя и защо, азъ се изправихъ бързо предъ него и казахъ на тия които го държеха — Пустнете го! А на него: — Върви следъ менъ!

И чудото стана! Пустнаха го — и той тръгна следъ мене, изправяйки се все повече и повече и усилвайки свойтѣ крачки. Мнозина извикаха отъ изненада, а азъ, съсредоточиль цѣлата си воля, вървѣхъ предъ него — и той като сѣнка ме следваше! Предъ насъ вървеше Учителя, но нито веднъжъ не се и обърна поне да погледне, да види какво ставаше. И болния оздраве и си ходеше. А Учителя никога и не заговори за това. И нѣщо се смути въ менъ, нѣщо шепнеше тамъ: — туй, което учителя не го направи, ти го направи! Несмѣхъ, неможехъ да се гордѣя съ това, но лоша сѣнка остана въ душата ми. Защо като можеше да стане това, не го направи той самия? Нима неговото сърце може да бжде така жестоко? . . .

Минаха се много, много дни и азъ бѣхъ почналъ да се примирявамъ съ това, когато ми се

случи друго. . . Момъкът пакъ замлъкна, мълчеше и стареца.

После момъка продължи историята си.

Мнозина отъ тия, които бѣха тука, имаха видения. Молихъ го и азъ да ми даде и на менъ случай и начинъ да имамъ видения. А той не даваше дори видъ, че ме е чулъ. . . Жадуваше душата ми и тлѣеше огънь въ сърдцето ми. Но той бѣ мълчаливъ и тихъ, като да не чуваше нищо, да не виждаше нищо. . . Така минаха много дни. Веднѣжъ отчаянъ, изоставилъ другари, скитащъ между канаритѣ, азъ лѣгнахъ на единъ камъкъ, гледащъ снѣженъ връхъ. И изведнѣжъ получихъ видения много и различни. За малко, може би за мигове само, азъ разбрахъ това, за което би ми потрѣбвали години учене. Видѣхъ и работи за бждаще. И когато станахъ отъ тамъ, съ окриленъ духъ и, очи, които бѣха надничали въ безсмъртното, азъ не сѣщахъ краката подъ себе си отъ радостъ. Но когато отивахъ къмъ Учителя да му кажа това въ душата ми се вдигна смутъ — Защо ми е учителъ, ако може да получа всичко това и направо отъ великитѣ сжщества на невидимиятъ свѣтъ? Какво му струваше ако той бѣ ме олжилъ и прѣвъ вдигналъ завесата предъ очитѣ ми като мой учителъ? Разколебахъ се, смутъ се вмъкна въ душата ми и азъ свърнахъ на единъ камъкъ и плакахъ горчиво. И после отидохъ въ градътъ и срѣцнахъ царя. Той ме разпитва за много работи и азъ му разправихъ за много отъ това, което бѣхъ ималъ като видения. Разкрихъ му бждащето и говорихъ за това, което ще става. Казахъ му кои му сж скрититѣ врагове и на кои отъ царството си може да се наядва. Кои държави сж му приятели и отъ кои да се пази. И той послуша, опита и остана много доволенъ. Но менъ въ душата ми нѣщо истина. Свѣ-

тътъ ми се стори като свѣтъ на сѣнки и сомнамбули — хора които спятъ и мислятъ че живѣятъ... Това бѣха приживѣ умрѣли хора, които носѣха човѣшки образи, а живѣеха като животни. И азъ се почувствувахъ още по-отегченъ и отчаянъ — и пакъ се върнахъ на планината и намѣрихъ отново Учителя. Заслушахъ се въ словата му и пакъ ми стана ясно, като да бѣхъ се родилъ наново. Слушахъ съ радостъ и поглѣщахъ съ трепетъ всѣко слово, което излизаше отъ неговитѣ уста. Искахъ да стана едно съ словото му и да бѣда живо ехо на думитѣ му. . . Момъка заплака отново силно. Мина се доста време, до като се успокои и продължи.

— Тогава се случи онова, което ме отчая съвсемъ. Отишелъ бѣхъ нѣкъдѣ изъ планината. Намѣриха и ме повикаха бързо, че се е случило нещастие — двама души дошли отъ града и го нападнали и били! И азъ го заварихъ съ подуто лице и окървавени бѣли коси. Той леко потръпваше, но лицето му бѣше спокойно. Менъ ми стана много жалъ за него и още повече поради това, че не бѣхъ наблизо да го защитя. Мнозина имало, но се разбѣгали. Азъ му цѣлунахъ окървавената ржка и сълзи отъ милостъ избликнаха отъ очитѣ ми. Негодувание изпълни душата ми. Но що можехъ да сторя? А нѣщо пакъ се събуди вътре въ менъ и почна да чопли: — Какъвъ е тоя учителъ, който не може самъ да се брани? Ако той не вижда отнапредъ и не знае какво ще стане съ него самиятъ? Къде е неговото знание и ясновидство?

Смути се мирътъ ми и азъ не можахъ да си намѣря мѣсто. И ето вече дни и азъ не смѣя да се явя предъ лицето му. Той още на другия день бѣ като да не се е случвало нищо съ него, но смутътъ въ душата ми си остана преголѣмъ. И отъ тогава азъ ходя като безуменъ, безъ миръ и спо-

койствие въ душата си. Плача и се питамъ все отново и отново и не виждамъ отговоръ, не виждамъ свѣтлинка въ тъмнината. Потъмнѣло е небето въ менъ и азъ самиятъ съмъ се изгубилъ въ голѣмата пустиня на съмнението. Що ще стане съ мене?

— Какво те е смутило толкова? — запита пакъ стареца.

— Нали ти казахъ вече... Той или имаше сила да излѣкува болния и нещя — бѣше значи жестокъ, или пѣкъ неможеше и значи напраздно го мислѣхме това което не е.

— Само това ли? — запита стареца.

— Но и за другото... за виденията. Азъ толкова му се молихъ, а той ми не даде възможность да видя това, което други ми подариха.

— Само това ли? — запита пакъ стареца.

— Не, не. . . и този бой. . . Той, могщиятъ, остави да го биятъ! Той, силниятъ, бѣше окървавенъ! Той, ясновидеца, не можа да предвиди това, което идеше върху му! Слѣпецъ съмъ избралъ за водачъ — ето кое ме плаши и отчайва, ето кое изпива мира на душата ми и обезсмисля живота ми..

— Млѣкналъ момъка, млѣчалъ и стареца. Неговитѣ вежди били свити и лицето му зачервено. Гнѣвно засвѣткали очитѣ му и пламъчета се замѣркали въ тѣхъ. Но после всичко се умирило и стареца го погледналъ пакъ тихо и спокойно.

— Не е само да намѣришъ нѣщо, но и да го разберешъ. И не само да го разберешъ, но и да го оценишъ и задържишъ! — казалъ стареца. Тебъ, нещастнико, когато ти правятъ и най-голѣмото добро, ти въ безумието си обръщашъ благословието Божие въ проклятие!

Млѣкналъ стареца и впититѣ въ него очи на момъка напраздно чакали той да продължи.

— Говори ми, моля ти се, обясни ми. . . Види-дашъ, загивамъ! — заплакалъ пакъ момъка.

— Нещастенъ си ти, казалъ следъ мълчание стареца, защото научи и знаешъ много работи, а не научи една, която е и най-потрѣбната: — да благодаришъ за всичко, което ти се случва. Тогава ти би разбралъ смисъла на всичко и не би се терзалъ така.

— Говори ми, настави ме — молѣлъ се момъка. Азъ наистина съмъ единъ нещастенъ човѣкъ, въпрѣки всичко, което зная.

— Да, и ще бждешъ нещастенъ до като не се научишъ да благодаришъ. Само тогава ще ти се отворятъ очитѣ и ще видишъ истината.

— О, благодаря поне, че ми посочи пѣтя, ако ме не поведе по него, казалъ момъка съ голѣма скръбъ, която трогнала стареца. Той го помилвалъ по главата и му казалъ тихо: — Ще ти разкрия истината, но се страхувамъ, че тежестъта ти ще стане още по-голѣма и тѣгата ти ще се увеличи.

— Нека това те не смущава, молѣлъ се момъка. Кажми ми я! По-добре е да ме гори огъня на истината, отколкото съмнението и смущението.

— Добре, казалъ стареца, щомъ искашъ — ще ти кажа.

— Когато Учителя не изцѣри болния, то не е било, защото не е можелъ, а защото той е искалъ ти, ученика, да сторишъ това — да започнешъ да лѣкувашъ! За него това е било минало, а за тебе трѣбваше да започне новото, неопитаното. И той ти е далъ възможность и сила да сторишъ това. И безъ да ти каже дума е чакалъ да види какво ще събуди тая новопридобита сила въ тебе. Той е знаялъ и отъ по-напредъ, но това трѣбваше и ти самиятъ да видишъ. И тая сила събуди гордостъта ти и безум-

ната ти мисълъ, че ти можешъ повече отъ Учителя си.

— Горко ми — проплака ученика, горко ми — азъ съмъ направилъ най-голѣмия грѣхъ.

— Слушай по-нататкъ — казалъ стареца. Когато ти искаше да ти разкрие тайни и видения, ти правѣше сжщата погрѣшка, защото Учителя знае какво е потрѣбно ученику, по-добре отъ самия него. Но после той те е съжалилъ заради жаждата ти и ти чрезъ неговото съзнание си влѣзълъ въ връзка съ невидимитѣ приятели, които ти дадохъ виденията. Но тия видения събудиха въ тебе самовластието и самохвалството и понеже нѣмаше още достатъчно любовъ къмъ Учителя си — ти отиде въ свѣта. Учителя знаеше какво ще стане, но и ти трѣбваше да го видишъ за да разберешъ какво криешъ въ себе си.

— О, горко ми на менъ, който съмъ плюлъ на най-свѣтото си и дадохъ бисеритѣ на чужди. . .

— Слушай по-нататкъ! — казалъ стареца. Това не е всичко, Тамъ, предъ чуждитѣ, ти вдигна завеси и посочи много работи. И царя почна да разваля плановѣтъ на противницитѣ си. А тѣ почнаха да търсятъ, кой му помага. Разбраха че си ти и пратиха двама души да те намѣрятъ и убиятъ. Тѣ тръгнаха за планината. Но Учителя, за който тайни нѣма, те отдалечи нарочно отъ тамъ, защото знаеше, че ако те срещнатъ ти ще бждешъ убитъ, взелъ твоятъ образъ и тѣ го нападнали. Той понесе всичкитѣ удари за тебе, а ти. . .

— Господи! — прорѣва момъка диво — нима можахъ толкова да те оскърбя! — и той като безуменъ хукналъ.

— Чакай! — викналъ му стареца — кжде отивашъ?

— Да намѣря Учителя си и да цѣлуна нозетѣ му — казалъ момъка и затичалъ наново.

Забелязана печ. погрѣшка :

на стр. 27, тридесетъ и пети редъ, думата **старци**
да се чете **сираци**.

КНИГИ ОТЪ СЪЩИЯ АВТОРЪ

Искрицитѣ на просъницата, разкази.
Пелинѣ и коприва, хумористични разкази.
Генко Орлето, повестъ за народа.
Съ Христа, повестъ.
Благословение, романъ.
Нови хора, романъ.
Съвремения моралъ и Дъновъ.
Кръстопжтъ.
На планината, приказка за възрастни.
Хигиена. Здравъ и младъ.
Зазоряване. Когато ние живитѣ станемъ.
Думитѣ на видния странникъ Буди-Са.
Край огнището, разкази.
При спорната гора, разкази.
Презъ вѣковетѣ, разкази.
При Адепта, разкази.
Вѣчния изворъ, приказки и окултни разкази.
Въ свѣтлината на Учителя.

Цена 5 лева

Всичко относно горнитѣ книги се адресува до Книгоиздателство „Братство“—Севлиево или до автора: Любомиръ Лулчевъ, София XIII.